

Resultaten KAVB 2014

Onomkeerbare veranderingen

Het jaar 2014 was een hectisch jaar met een aantal onomkeerbare veranderingen. Zo lag de bloembollensector het afgelopen jaar onder een maatschappelijk en politiek vergrootglas. Hierdoor werd de druk op het beschikbaar houden van een effectief pakket gewasbeschermingsmiddelen fors opgevoerd. Resultaat hiervan was dat enkele voor de sector zeer belangrijke middelen niet meer, of alleen onder zeer strikte voorwaarden, mogen worden toegepast. Dit is een zeer zorgelijke ontwikkeling gezien de hoge kwaliteitsstandaard waaraan Nederlandse bloembollen moeten voldoen. Natuurlijk blijft de KAVB zich inzetten om deze middelen te kunnen blijven gebruiken. Daarnaast dient echter ook naar alternatieven gekeken te worden voor knelpunten die er al vele jaren zijn. Vandaar dat vorig jaar een actieplan duurzame bloembollensector is geschreven en aangeboden aan Tweede Kamerleden.

2014 was ook het laatste jaar waarin nog gebruik gemaakt kon worden van de financieringsmogelijkheden, kennis en expertise van het Productschap Tuinbouw. Gelukkig zijn we er de afgelopen twee jaar in geslaagd om veel zaken die voor de achterban belangrijk zijn te behouden en opnieuw in te richten. Naast de afbouw is er dus ook al weer veel opgebouwd! In het voor u liggende resultatenoverzicht wordt u in één oogopslag duidelijk wat de KAVB het afgelopen jaar nog meer voor u heeft gedaan en bereikt. We zijn er echter nog niet; samenwerking met alle schakels binnen en buiten de keten is hard nodig. Vandaar dat de KAVB samen met andere ketenpartijen deelneemt aan het in 2014 ingerichte Sectorplatform. Doel van dit platform is het aanpakken van zaken die een ketenbenadering vragen. Uitdagingen liggen hier onder andere op het vlak van productkwaliteit, fytosanitaire eisen en sectorimago. Werk aan de winkel dus voor het komende jaar!

Tot slot: de KAVB heeft zich het afgelopen jaar samen met de leden ingespannen om zoveel mogelijk duidelijkheid te scheppen, oplossingen te zoeken en nieuwe wegen in te slaan. Ook komend jaar staan alle medewerkers en bestuurders van de KAVB weer klaar om, samen met u, verder te bouwen aan een gezonde bloembollensector.

René le Clercq
Algemeen voorzitter KAVB

Prisca Kleijn
Directeur KAVB

Kennismakingsbezoek ir. Kees Lever

Een van de organisaties waarmee de KAVB regelmatig contact heeft is het ministerie van Economische Zaken. Omdat de vereniging veel waarde hecht aan een goed contact met dit ministerie werd de nieuwe directeur Plantaar-dige Agroketens en Voedselveiligheid ir. Kees Lever uitgenodigd voor een kennismakingsbezoek. Op vrijdag 23 mei werd hij geïnformeerd over de gang van zaken rond de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en het vinden van alternatieven voor met name Actellic, Formaline en Monam. Onderdeel van de ontmoeting was een bezoek aan het bedrijf Van Haaster Vijfhuizen, waar Rob van Haaster uitleg gaf over het effect van overheidsmaatregelen op de dagelijkse praktijk van het bloembollen telen, en de verhouding tussen het verbieden van middelen in relatie tot de fytosanitaire eisen die derde landen stellen.

Hoofdbestuur: verandering samenstelling

In 2013 is besloten om het aantal leden van het Hoofdbestuur terug te brengen van negen naar vijf leden. Afgelopen jaar vertegenwoordigde Cor de Graaf, naast de kring Noordelijk Zandgebied ook king Kennemerland Twee bestuursleden van Kennemerland zijn bij de bestuursvergadering van het Noordelijk Zandgebied aanwezig. Vanuit het Noordelijk Zandgebied is Cor de Graaf bij de vergaderingen in Kennemerland aanwezig. Henk van Damme vertegenwoordigde in 2014 naast de kring Zuidwest-Nederland ook de kring Zuidoost-Nederland. In 2014 hebben beide kringen al enkele malen gezamenlijke activiteiten georganiseerd, waaronder een bijeenkomst over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. In 2015 neemt Leo van de Westelaken zijn plaats over. Kring Flevoland heeft in 2014 in Wim Klink een nieuwe voorzitter gekregen, die ook deel uitmaakt van het hoofdbestuur. Tot 31 december 2015 blijft Jan Seubring de kring Noord-Nederland vertegenwoordigen. Daarna zal Wim Klink ook namens deze kring in het hoofdbestuur zitten. Daarop vooruitlopend is het kringsecretariaat van beide kringen ondergebracht bij Dirk Osinga. John van der Slot blijft voorzitter en afgevaardigde vanuit de kring Bloembollenstreek. Vanuit West-Friesland is Kees Stoop de afgevaardigde. Hij is tevens voorzitter van het Milieuplatform.

Werkorganisatie KAVB op sterkte

De KAVB zorgt ervoor dat de belangen van de leden zo goed mogelijk worden behartigd. In 2014 is de werkorganisatie versterkt met de benoeming van adjunct-directeur André Hoogendijk. Hij is verantwoordelijk voor het werkveld Duurzaamheid en stuurt het team Duurzaamheid binnen de KAVB aan. In 2014 is afscheid genomen van Arjan Kuijstermans, die zich vooral met het werkveld energie bezighield. Door het wegvallen van collectieve financiering vanuit de sector en de overheid is besloten de inzet op het gebied van energie sterk terug te brengen, met het vertrek van Arjan Kuijstermans als gevolg. Ook is dit jaar afscheid genomen van Jan van Aartrijk, dit vanwege pensionering.

Kringsamenwerking Noord-Holland richt zich op innovatie en duurzaamheid

Om innovatie te stimuleren in de bloembollenteelt in Noord-Holland werken de kringen Kennemerland, Noordelijk Zandgebied en West-Friesland samen. Door deze samenwerking hopen ze gebruik te kunnen gaan maken van diverse bronnen van financiering, waaronder die van de provincie Noord-Holland en de Europese Unie. De uitvoering van de projecten is ondergebracht bij Greenport Noord-Holland Noord. Naast innovatie werken de drie kringen aan duurzaamheid en rentabiliteit. Een van de projecten waaraan wordt gewerkt betreft het coaten van bloembollen, waardoor bolontsmetting in de toekomst niet meer nodig is. Met technieken uit de zaadwereld zijn er mogelijkheden om dit wellicht ook bij bloembollen toe te passen. Daarnaast ondersteunen de drie kringen het bodemproject van een groep telers in het Noordelijk Zandgebied, dat inzet op een zo duurzaam mogelijke bloembollenteelt. Ook organiseerde dit samenwerkingsverband een thema-avond over snelle vermeerdering van tulp.

KAVB zet in op nieuwe vorm van collectieve financiering

Sinds 1 januari 2015 bestaat het Productschap Tuinbouw niet meer. Daarmee is een definitief einde gekomen aan ruim zes jaar collectieve financiering van met name onderzoek en promotie. In 2014 heeft de KAVB samen met andere brancheorganisaties gezorgd voor een zo goed mogelijk financiële afhandeling van lopende zaken. Ook zijn nog enkele projectvoorstellen voor onder meer onderzoek ingediend en gehonoreerd. Per 1 januari 2015 voert het ministerie van Economische Zaken nog een beperkt aantal voormalige PT-taken uit. Omdat de KAVB het belang van collectief gefinancierd onderzoek blijft inzien, is samen met collega-organisaties in 2014 gewerkt aan een nieuwe brancheorganisatie sierteelt. Deze is ondergebracht bij Greenport Holland. Een dergelijke organisatie biedt de mogelijkheid om via een algemeen verbindend verklaring specifieke zaken toch collectief gefinancierd te krijgen, en verordeningen desgewenst sectoraal in te stellen.

Financiën KAVB op orde

Na 2013, dat de vereniging met een positief saldo kon afsluiten, wordt ook 2014 naar verwachting met een positief resultaat afgerond. Dit positieve resultaat is toe te schrijven aan onder meer besparingen in de werkorganisatie en niet-voorzien financiële baten bij de afbouw van PT-projecten.

Het aantal leden bleef in 2014 vrijwel stabiel. Het aantal opzeggingen werd grotendeels gecompenseerd door de aanwas van nieuwe leden. Binnen de agrarische sector is de KAVB de organisatie met de hoogste dekkingsgraad. Resultaat hiervan is dat de KAVB door veel partijen binnen en buiten de sector als een serieuze gesprekspartner wordt gezien, hetgeen veel draagvlak geeft voor een groot deel van haar werkzaamheden.

Milieuplatform krijgt nieuwe opzet

In 2014 heeft het Milieuplatform Bloembollensektor een nieuwe opzet gekregen. Het Milieuplatform is 25 jaar geleden opgericht om gezamenlijk omgeving en ondernemers te informeren over ontwikkelingen op het gebied van gewasbescherming, mest, mineralen, energie en reststoffen. Themagerichte werkgroepen leverden daarvoor de nodige informatie. Onder de in 2014 benoemde nieuwe voorzitter Kees Stoop is een nieuwe koers ingezet, waarbij het Milieuplatform met expertgroepen gaat werken. De werkgroepen komen daardoor te vervallen. De opzet van de expertgroepen is gericht op specifieke problemen. Daarbij bepaalt het probleem de samenstelling van de groep. Het Milieuplatform blijft een actieve rol spelen waar het gaat om de ondernemers en hun omgeving.

Blauwe bananen op de derde KAVB-ledendag

Donderdag 6 maart vond de derde KAVB-Ledendag plaats. Dit keer was de Amsterdam ArenA de locatie waar ruim 150 leden en relaties welkom werden geheten. Tijdens deze ledendag zette algemeen voorzitter René le Clercq uiteen welke visie de KAVB heeft op de nabije toekomst van de belangenbehartiging. Tweede Kamerlid Jacco Geurts van het CDA was uitgenodigd om uit te leggen welke agrarische onderwerpen zijn fractie belangrijk vindt, en hoe de belangenbehartiging gebruik kan maken van de politiek. Ten slotte ging Wouter de Vries als deskundige op het gebied van marketing in op originele manieren om producten aan de man te brengen. De blauwe banaan was hier de metafoor voor een andere kijk op de vermarkting van bloembollen.

DUURZAAMHEID

KAVB presenteert Actieplan Duurzame Bloembollensector

Op 3 december is de Tweede Kamerleden Lutz Jacobi (PvdA) en Gerard Schouw (D'66) het eerste exemplaar uitgereikt van het Actieplan Duurzame Bloembollensector, met als titel 'Gezonde Bollen, Bloeiende Sector'. De sector wil nog duurzamer gaan telen door te investeren in bodemgezondheid, het toepassen van de modernste technieken en het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen verder te beperken. De bloembollensector heeft sinds 1995 de milieubelasting reeds met 80% teruggebracht. De Rijksoverheid heeft in de nota 'Gezonde Groei, Duurzame Oogst' doelen gesteld voor de reductie van normoverschrijdingen in oppervlaktewater met 50% in 2018 en 90% in 2023. De KAVB heeft in haar actieplan deze doelen verhoogd naar 75% in 2018 en 98% in 2023. De bollensector toont daarmee ambitie en loopt voorop in agrarisch Nederland. De sector wil de doelen op gebied van waterkwaliteit bereiken met vergaande driftreductie, het zuiveren van reinigingswater en het aanpakken van erfemissie. Daarnaast werkt de sector onder meer aan het ontwikkelen van biologische grondontsmetting, chemievrije bewaring van bloembollen en milieuvriendelijke alternatieven voor het reinigen van bollen.

Poster, Toolbox en factsheets

Via het project Water ABC is in 2014 de aandacht gevestigd op erfafspoeling als route waarlangs middelen in het oppervlaktewater komen. De KAVB participeert in dit project, waarin ook waterkwaliteitsbeheerders, handelaren en producenten van gewasbeschermingsmiddelen zitten. Voor erfafspoeling is een poster gemaakt die via medewerkers van de gewasbeschermingsmiddelenhandel is uitgedeeld aan en besproken met bloembollentelers.

Daarnaast is er de Toolbox Emissiebeperking. Dit is een map met informatie over allerlei manieren waarop ondernemers kunnen meewerken aan schoner oppervlaktewater. Deze toolbox is bestemd voor voorlichters en vertegenwoordigers van de middenhandel, en bevat onder meer informatie over het biologisch afbreken van restanten van het bolontsmettingsbad. Verder heeft de KAVB een aantal factsheets ontwikkeld die speciaal zijn gericht op erfemissie op bloembollenbedrijven.

Inzet behoud Formaline blijft

De KAVB blijft zich inzetten voor een nieuwe toelating van het middel Formaline voor de bloembollensector. In 2014 heeft overleg tussen de KAVB, de stuurgroep Bloembollen van Agrodix en de producent geresulteerd in het inzetten op de toelating van Formaline als biocide. Voorwaarde daarbij is dat er geen contact mag zijn tussen het ontsmettingsbad en de ondernemer. Naast de noodzakelijke toelating zal er daarom ook een technische oplossing moeten komen om Formaline te kunnen toepassen zonder blootstelling. Deze route moet leiden tot een structurele oplossing van het probleem.

Succesvolle energieprojecten

In 2014 heeft de KAVB een aantal succesvolle energieprojecten kunnen afronden in het kader van de samenwerking met het ministerie van Economische Zaken. Er zijn onderzoeken afgerond over onder andere het duurzaam drogen van bloembollen en de inzet van verschillende soorten LED's bij de groei van lelies. Ook kwam de bloembollensector op een positieve wijze naar voren in het rapport 'Energie en klimaat in de Agrosector' dat in het voorjaar van 2014 is aangeboden aan staatssecretaris Dijksma van Economische Zaken. Het is voor alle partijen jammer dat 2014 voorlopig het laatste jaar is geweest dat het ministerie een financiële bijdrage heeft geleverd aan het onderzoek op het gebied van energie. De KAVB zal in 2015 noodgedwongen op kleinere schaal verdergaan met het thema Energie.

Vrijstellingen en uitbreidingen gerealiseerd

De KAVB is er in geslaagd om voor het onkruidbestrijdingsmiddel Asulox (werkzame stof asulam) twee vrijstellingen te realiseren in 2014. De eerste is verleend voor de teelt van tulpen en hyacinten, de tweede voor lelie. De KAVB is ingenomen met dit resultaat, omdat het vrijstellingenbeleid van de overheid steeds minder mogelijkheden biedt voor de sector.

Voor de onkruidbestrijding in gladiol is Dual Gold toegelaten. Deze uitbreiding van kwam tot stand door de samenwerking tussen de verschillende coördinatoren effectief middelenpakket.

Ook de komende jaren werkt de KAVB samen met andere sectoren aan het realiseren van nieuwe toepassingen in kleine teelten. Voor de financiering van dit type uitbreidingen heeft de KAVB samen met andere agrarische sectoren een bijdrage gedaan aan het Fonds Kleine Toepassingen, waaraan ook de overheid en industrie bijdragen.

Watercommissie Kring Noordelijk Zandgebied

Zoet en zout, veel en weinig, dat zijn de kenmerken van het oppervlaktewater in de kop van Noord-Holland. Omdat de extremen in het weer eerder toe- dan afnemen is vanuit de KAVB-kring Noordelijk Zandgebied het initiatief genomen om een Watercommissie in te stellen. Een van de onderwerpen waaraan in 2014 veel aandacht is besteed is verzilting. Er is contact gezocht met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier over de specifieke wensen die de bloembollenteelt stelt, en de doorstroming van voldoende zoet water die daarbij nodig is. De provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier zijn positief over dit initiatief. Het project nlaat op Maat, ingediend door de KAVB-kring Noord-Holland, heeft eind 2014 een prijs gewonnen van 5.000 euro, en zal in 2015 worden uitgevoerd.

Wateropvang onder- of bovengronds

Voldoende water is niet elk voorjaar meer vanzelfsprekend. Juist in die periode van het jaar is voldoende water wel essentieel. Niet alleen voor de bolgroei, maar ook voor het oplossen van meststoffen. In sommige bloembollenteeltgebieden is er ook niet altijd voldoende bruikbaar oppervlaktewater beschikbaar. Dat maakt het zoeken naar langdurige wateropvang nodig. De KAVB is betrokken bij twee projecten in de kop van Noord-Holland. Het eerste project ligt op Texel bij teler Hans Smit, en bestaat uit een bassin waarin Smit overtollig regenwater opvangt, dat hij in het voorjaar kan gebruiken als sprake is van een tekort. Op Texel geldt een beregeningsverbod. Door te werken met druppelbevloeiing kan Smit een hogere opbrengst bloembollen en akkerbouwgewassen realiseren. Dit project krijgt in 2015 een vervolg.

In Anna Paulowna is het project Spaarwater gestart bij teler Thijs Langeveld. Hier is gekozen voor ondergrondse opslag van overtollig drainwater in een dieper gelegen zoetwaterbel. In droge tijden is dit water weer op te pompen en via irrigatie te gebruiken.

Alternatieven grondontsmetting noodzaak

Het gebruik van metam-natrium als grondontsmettingsmiddel is in 2014 nagenoeg onmogelijk geworden. Na een tijdelijk verbod van de overheid eind mei, volgde eind augustus een toelating met zodanig veel beperkingen, dat de praktijk daarmee niet uit de voeten kan. Veel alternatieven op korte termijn zijn er, buiten inundatie op de zandgronden in het westen van Nederland, niet. Vandaar dat de KAVB samen met LTO inzet op een werkbare regeling. Daarnaast blijft de zoektocht naar alternatieven doorgaan.

Zo doet de KAVB mee met een groot project rond het bodem resetten in de open grond. Hierbij wordt organisch materiaal ingewerkt en daarna afgedekt, waardoor een zuurstofarm klimaat in de grond ontstaat. Het effect daarvan kan zijn dat schadelijke bodemorganismen, zoals stengelaaltjes en wortellesiaaltjes, worden gedood. Op diverse percelen, waaronder in Groningen en in Noord-Holland, zijn proeven gedaan die voor de bloembollensector relevant zijn.

De KAVB heeft staatssecretaris Dijkzwaal gevraagd om de periode waarin grasland mag worden gescheurd te verlengen tot 15 juli. Nu mag dat tot 10 mei. Die verlenging is nodig om lelieteelters de ruimte te geven om voorafgaand aan de lelieteelt Tagetes te telen. Van Tagetes is bekend dat dit een dodend effect heeft op *Pratylenchus penetrans*. Eind december maakte de staatssecretaris duidelijk met dit verzoek in te stemmen. In 2015 zullen de nieuwe regels worden uitgewerkt.

Schoon erf, schone sloot krijgt vervolg

De belasting van het milieu door middelen en mineralen is de afgelopen decennia sterk afgenomen. Toch blijven met name in het oppervlaktewater resten van middelen gevonden worden. Reden voor onder meer het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier om na te gaan waar die resten vandaan komen. Erfafspoeling bleek hier nog steeds een belangrijke oorzaak. In nauwe samenwerking met ondernemers, voorlichting, toeleveranciers en producenten van gewasbeschermingsmiddelen is het project Schoon erf, schone sloot uitgevoerd. De KAVB leverde hierin landelijk en regionaal zijn bijdrage. Tevens verscheen in BloembollenVisie een serie artikelen waarin de verschillende aspecten van het project werden belicht. Vanwege de positieve resultaten is besloten om een vervolg te geven aan dit project.

Ledeninformatie: meer en sneller

Nieuws over gewasbeschermingsmiddelen, bijeenkomsten, actuele ontwikkelingen wil de KAVB snel en exclusief aan de leden melden. Nieuwsbrieven die op gewas of regio zijn samengesteld informeren de leden snel en efficiënt. In mei is daar ook de geheel vernieuwde website www.kavb.nl bijgekomen. Door een nieuwe, meer toegankelijke opzet vinden leden snel de benodigde informatie. Nieuw is bijvoorbeeld de mogelijkheid om informatie per kring te vermelden. Via een inlogcode kunnen leden bij alle nieuwsbrieven die de KAVB heeft verstuurd, maar ook bij alle uitspraken van het Scheidsgerecht en de database siergewassen.

IDC Bollen& Vaste Planten levert eerste resultaten op

De KAVB participeert in het sinds eind 2013 opgerichte Innovatie- en Demonstratie Centrum (IDC) Bollen & Vaste Planten, dat is ondergebracht bij PPO in Lisse. Via het IDC kunnen praktijkgerichte projecten worden uitgevoerd voor de teelt van bloembollen en vaste planten. In 2014 zijn de eerste resultaten al geboekt. Zo is een dipstickmethode getest waarmee hyacintentelers snel kunnen nagaan of hun bollen besmet zijn met de bacterie die agressief snot veroorzaakt. De resultaten zijn dermate overtuigend dat deze snelle en relatief goedkope methode binnen niet al te lange tijd in de praktijk is in te voeren. De KAVB heeft het project Duurzaamheidsscan ingebracht. Hierbij werken PPO en een groep telers samen aan een methode om duurzaamheid te meten en te beschrijven. Verder zijn enkele masterclasses georganiseerd voor MBO-leerlingen en werknemers in de bloembollensector.

Regeling piekarbeid vervangt regeling Seizoenarbeid

Door wijzigingen in de pensioenwetgeving leek er een einde te komen aan de regeling seizoenarbeid. Die regeling bood bedrijven de mogelijkheid om zonder veel administratieve handelingen arbeid in te zetten voor met name de oogst en verwerking. Het Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw (BPL) wilde al in 2014 deze regeling beëindigen. Een alternatief kon pas worden ingevoerd als er een nieuwe cao Open Teelten lag. De Werkgeverscommissie van de KAVB heeft zich samen met de vakbonden ingespannen voor die nieuwe cao, waardoor het ook mogelijk wordt om per 1 januari 2015 de regeling Piekarbeid toe te passen.

Mogelijkheden GLB duidelijk gemaakt

Vanaf 2015 kunnen bloembollentelers gebruik maken van inkomensondersteuning uit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Ondernemers moeten daarbij wel aan bepaalde eisen voldoen. Dit geldt ook voor veehouders die land willen verhuren aan bloembollentelers. De KAVB heeft in 2014 een aantal regionale bijeenkomsten belegd voor leden om ze nader te informeren over de mogelijkheden van deze nieuwe regeling.

KAVB Jong! krachtig netwerkinstrument

Steeds meer jonge ondernemers sluiten zich aan bij het jongeren-netwerk KAVB Jong! Elk seizoen krijgen de deelnemers een mix aangeboden van informatieve workshops en excursies naar bedrijven buiten de bloembollensector. De onderwerpen van de workshops waren vooral gericht op ondernemerschap. In februari 2014 vond een tweedaagse retailsafari plaats naar Londen en omgeving. Onder leiding van ConsumerView zijn verkooppunten van bloembollen, bol-op-potproducten en snijbloemen bezocht. Het nieuwe seizoen is in september 2014 gestart met meer deelnemers, en krijgt onder meer een vervolg op de Londense retailsafari. Deelnemers ervaren KAVB Jong! als een krachtig netwerkinstrument, waaruit inmiddels al diverse zinvolle contacten zijn voortgekomen.

Nieuwe opzet bloemenkeuring voldoet

Alleen de topinzendingen bij speciale keuringen worden aangewezen en meer foto's komen op Facebook. Dat zijn de twee belangrijkste aanpassingen die de wekelijkse bloemenkeuring in 2014 heeft ondergaan. Resultaat hiervan is dat er geen keuringsverslag meer op de KAVB-website staat. Daarvoor in de plaats is een fotoverslag dat op de Facebookpagina van de KAVB staat. De foto's zijn afgelopen jaar vele malen gedeeld en verspreid via Facebook. Verder beoordeelt de jury bij Speciale Keuringen niet meer elke inzending met een cijfer, maar wijst de jury per prijsvraag de beste vaas of pot aan, uiteraard wel voorzien van een argumentatie. De KAVB werkt voor de keuringen samen met CNB, onder meer bij speciale keuringen rond lelie, narcis en Crocosmia. Wekelijks bericht de redactie van BloembollenVisie over de bloemenkeuring via de dagelijkse nieuwsbrief. Daarnaast is in het blad zelf ook elke uitgave meer over de keuring te vinden.

Einde aan Gebruikswaardeonderzoek tulp

In 2014 is het Gebruikswaardeonderzoek Tulp Nieuwe Stijl afgerond wegens het vervallen van een collectieve bijdrage vanuit het PT. Dit gebruikswaardeonderzoek startte in 1996 op verzoek van telers, broeiers en veredelaars uit de tulpenwereld. In zestien jaar werden ruim 150 relatief nieuwe tulpencultivars beoordeeld op hun eigenschappen in de teelt op zand en klei en in de broeierij. Ook werd de houdbaarheid onderzocht. Een belangrijk deel van het onderzochte sortiment is ook getest op geschiktheid voor broeierij op water. Alle gegevens van dit onderzoek zijn terug te vinden op de website www.kavb.nl onder het tabblad Kennisbanken.

Nieuwe koers Bollenacademie

Meer kennis van buiten de bloembollensector integreren in de sector: dat is de belangrijkste koerswijziging die de Bollenacademie in 2014 heeft doorgevoerd. Het gaat dan om kennis waar van onder meer logistiek, management en ICT. Het is belangrijk als leerlingen met die kennis zich gaan interesseren voor de bloembollensector door bijvoorbeeld een afstudeeropdracht of een stage uit te voeren.

De Bollenacademie kon in 2014 vaststellen dat de belangstelling voor het middelbaar bloembollenonderwijs sterk is toegenomen. Dit betreft teelt en handel. Dit betekent dat het onderwijs op AOC Clusius (teelt) en AOC Wellant (handel) goed aansluit op de wensen van de praktijk.

In 2014 kwam een einde de inzet van de scholingsconsulent voor de bloembollensector. Omdat de Bollenacademie de koers aan het verleggen is, is besloten om dit project niet te verlengen. Gezocht wordt naar een andere manier om onderwijs en ondernemers met elkaar te verbinden.

Foto's completeren Database Siergewassen

De Database Siergewassen van de KAVB is in 2014 geheel vernieuwd. De opzet is zodanig, dat alleen de basale informatie over geregistreerde cultivars van bol-, knol- en wortelstokgewassen voor iedereen gratis toegankelijk is. Gebruikers die uitgebreide informatie willen hebben dienen lid te zijn van de KAVB. Ook is informatie te vinden over toegekend kwekersrecht in Nederland of in de Europese Unie. Er zijn zelfs foto's beschikbaar, maar daarvoor moet apart worden betaald. De database is te vinden op de website www.kavb.nl onder Kennisbanken.

IMAGO

Zeer geslaagde Bollenplantdag Noordelijk Zandgebied

Op vier plaatsen in Anna Paulowna en Julianadorp zijn eind september door ondernemers bloembollen geplant. Drie van de vier locaties betroffen zorginstellingen, waar bewoners enorm enthousiast waren over het plantwerk. Bij Polder Residence in Breezand is een fraai park aangelegd met tulpen, narcissen, hyacinten en krokussen. Bij 's Heeren Loo had de KAVB zelf manden meegenomen om te vullen, waarbij ze heel veel hulp kregen van de bewoners. Bewoners zochten zelf ook nog potten en schalen op, die ook konden worden gevuld. Bij Kids-2care Kinderhospice in Julianadorp is de tuin ook volgezet met bloembollen. Adjunct-directeur André Hoogendijk van de KAVB plantte ter ere van dit feit samen met Robert Kruijff de eerste bollen bij het Gelderse Huisje op Landgoed Hoenderdaell. De KAVB zal in 2015 van de Bollenplantdag een landelijke activiteit maken.

Telers en gemeente Hardenberg sluiten convenant

Goed gedrag en een goed gesprek. Dat zijn de belangrijkste onderdelen van een convenant dat bloembollentelers en de gemeente Hardenberg hebben afgesproken. In de gemeente ontstond discussie over beperkingen waarmee bloembollentelers in het nieuwe bestemmingsplan te maken zouden krijgen. Op initiatief van de KAVB en LTO Noord is het gelukt een convenant te sluiten, waardoor de voorgenomen beperkingen voor de sector in het bestemmingsplan zijn geschrapt.

Onderzoek gezondheid omwonenden

Op advies van de Gezondheidsraad gaat het Rijksinstituut voor Milieu (RIVM) twee onderzoeken uitvoeren naar de blootstelling aan en mogelijke effecten van gewasbeschermingsmiddelen op omwonenden. Deze onderzoeken moeten een antwoord geven op de vraag in hoeverre het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de land- en tuinbouw de gezondheid van omwonenden beïnvloedt. De onderzoeken vinden plaats op verzoek van het huidige kabinet-Rutte. Voor de begeleiding van beide projecten is een klankbordgroep ingesteld, waarin ook de KAVB zitting heeft. In 2014 is het onderzoeksplan opgesteld. Naar verwachting vindt de uitvoering van de onderzoeken plaats van 2015 tot 2017. In 2018 volgen de conclusies van het onderzoek.

Geslaagde open dag Bollenstreek

Zaterdag 9 augustus vond de 22e Open Dag Agrarische Bedrijven in de Bloembollenstreek plaats. Dit keer deden bedrijven mee langs een gedeelte van de Leidsevaart. Met naar schatting zo'n vijfhonderd bezoekers kijkt de organisatie terug op een geslaagde dag. Een bijzondere attractie was dit keer de mogelijkheid om per boot van het ene naar het andere bedrijf te varen. De vijf deelnemende bedrijven waren zeer enthousiast over de belangstelling. In deze kring verschijnt al meer dan een jaar een wekelijkse rubriek in het Leidsch Dagblad, waarin agrarische bedrijven aan het woord komen.

Noord-Nederland actief op social media

Bloembollen telen is voor veel bewoners van Noord-Nederland een onbekende teelt, die vooral veel vragen oproept. Om die vragen goed te beantwoorden is meer nodig dan alleen inzet van het kringbestuur in dit gebied. Die boodschap heeft afgelopen jaar geresulteerd in diverse activiteiten. Zo is de website www.lielieteelt.nl verder geoptimaliseerd. Bezoekers kunnen hier precies zien wat de lilieteelt inhoudt, en waarom ondernemers op bepaalde momenten activiteiten op het land of het bedrijf uitvoeren. Door de KAVB-afdeling Lilieteelt zijn borden aangeschaft die in het land konden worden geplaatst en verwezen naar deze website. Social media spelen een belangrijke rol in de opinie van mensen. Door ondernemers actief te laten zijn op social media is het mogelijk gebleken om een genuanceerder beeld van de bloembollenteelt te schetsen. Daarbij is ook de inzet van familie en medewerkers noodzakelijk om voldoende draagvlak voor de teelt in deze regio te houden.

Overleg met Greenpeace over residuen

In het voorjaar van 2014 maakte Greenpeace de resultaten bekend van onderzoek naar restanten van bestrijdingsmiddelen die waren aangetroffen op producten in tuincentra. Naast bomen en vaste planten was ook gekeken naar bol-op-potproducten. Uit het onderzoek bleek dat er heel veel verschillende middelen op de diverse producten werden gevonden. In een aantal gevallen ging het om middelen die geen toelating in het desbetreffende product hadden, en soms waren het middelen die schadelijk zijn voor bijen. Vanuit de bloembollensector hebben Anthos en de KAVB samen met LTO Bomen en Vaste Planten contact gezocht met Greenpeace. Ook is gesproken met MPS om te komen tot een certificeringssysteem. Aan PPO is gevraagd om na te gaan waar de middelen in het productieproces worden toegevoegd.

Borden informeren over inundatie

In het Noordelijk Zandgebied staan elke zomer tientallen percelen onder water. Inundatie is een essentieel onderdeel van de bedrijfsvoering om de kans op bodemziektes te beperken. Om omwonenden en toeristen duidelijk te maken wat inundatie is en waarom ondernemers dit doen is op initiatief van de kring Noordelijk Zandgebied een informatiebord ontworpen. Leden konden aangeven of ze een bord wilden plaatsen en reageerden enthousiast. De eerste vijftien borden waren in een mum van tijd weg. Ondernemers hebben veel positieve reacties gehad op de borden.

Een andere manier om bewoners en bezoekers van de regio over de bloembollensector te informeren, is via een folder die op initiatief van de PR-commissie van de kring Noordelijk Zandgebied is gemaakt. De folder is onder meer uitgedeeld tijdens de open dag waaraan door vier bedrijven is meegedaan op 9 augustus, en tijdens enkele streekmarkten die in de regio zijn gehouden. Door andere kringen is belangstelling getoond voor de folder.

KWALITEIT

PSTVd in onderzoek

Vorig jaar werd de dahlieteelt opgeschrikt door PSTVd, ofwel aardappelknolspindelviroïde. De aandoening geeft geen symptomen in dahlia, maar dahlia is wel een waardplant. Binnen de Europese Unie is PSTVd een quarantaineorganisme, en mag dus ook niet in waardplanten voorkomen. De KAVB-productgroep Dahlia heeft aangedrongen op onderzoek naar een snelle toetsmethode, en dat is gelukt. Van 2014 tot en met 2016 gaat PPO in samenwerking met BKD en Naktuinbouw na of er een toetsmethode is te ontwikkelen waarvan telers al gebruik kunnen maken als ze de knollen opleggen. Tevens is voor 2015 een project aangevraagd en gehonoreerd om meer kennis over PSTVd te verzamelen. In andere gewassen, zoals aardappels en kuipplanten, is al meer bekend over dit viroïde, en deze kennis kan belangrijk zijn bij de ontwikkeling van de toets. In 2014 is door de NVWA geen nieuwe besmetting met PSTVd in dahlia aangetroffen. De NVWA heeft toegezegd geen verdere maatregelen te nemen in 2015. In 2014 is er voor telers een hygiëneprotocol opgesteld dat vooral is gericht op de stekproductie.

Toekomst keuringsdiensten nog onduidelijk

De vier agrarische keuringsdiensten, waaronder de Bloembollenkeuringsdienst, zijn zelfstandige bestuursorganen (zbo's). In 2013 heeft de overheid aangegeven dat de huidige positie van deze zbo's onderzocht dient te worden. Alle betrokken sectoren uit de land- en tuinbouw, waaronder de KAVB, hebben gezamenlijk actie hierop ondernomen. Op hun verzoek heeft de Nijmeegse Radboud Universiteit onderzocht welke mogelijkheden er zijn voor de keuringsdiensten. De Tweede Kamer is over dit standpunt geïnformeerd, met als resultaat een motie van het CDA-kamerlid Geurts, waarin zijn fractie pleit voor het behoud van de vier keuringsdiensten. Deze motie werd met grote meerderheid aangenomen. Eind 2014 was de discussie met de overheid nog niet afgerond.

Lelieonderzoeksfonds draait goed

Het in 2013 door de KAVB gestarte initiatief Lelieonderzoeksfonds (LOF) draait goed. Door PPO is nader onderzoek uitgevoerd naar het proces van wondheling in relatie tot de verspreiding van PIAMV. In 2014 is hierover het rapport aan alle deelnemers verstuurd. Het onderzoeksfonds betaalt verder mee aan diverse andere onderzoeksprojecten en heeft financieel bijgedragen aan de nieuwe website www.lelieteelt.nl

Bloembollenleerstoel Wageningen populair

Samen met twee assistenten-in-opleiding voert professor Richard Immink in Wageningen fundamenteel onderzoek uit aan bloembollen. De KAVB kreeg bij haar 150-jarig jubileum in 2010 geld van het toenmalige ministerie van LNV om vijf jaar lang deze bijzondere leerstoel in te richten. Samen met een bijdrage vanuit de vakheffing was daarmee de financiering van de leerstoel rond. Het onderzoek kijkt vooral naar rustdoorbreking en bloei-inductie. Welke processen zorgen ervoor dat een bol uitloopt en ook nog een bloem aanlegt? Naast fysiologische aspecten kijken de medewerkers ook naar genetische kanten van deze vragen. Het werken aan bloembollen trekt studenten van HBO-instellingen en Wageningen Universiteit aan die bereid zijn om deelonderzoeken voor hun rekening te nemen. Regelmatig overlegt Immink met de begeleidingscommissie over de voortgang van het onderzoek.

Groeiend aantal deelnemers TOF

Om na het wegvallen van de collectieve financiering toch mogelijkheden te houden voor gezamenlijk onderzoek is voor tulpentelers en –broeiers in 2013 het initiatief TOF ofwel Tulpenonderzoeksfonds gestart. In 2014 is door het bestuur van TOF veel tijd geïnvesteerd in het werven van deelnemers. Het streven is gericht op vijftig procent deelname van het areaal. TOF is een breed gedragen initiatief, waar iedereen, ook niet-leden van de KAVB, aan mee kan doen. Het bestuur heeft in 2014 plannen gemaakt voor mogelijke onderzoeksprojecten die via TOF gefinancierd kunnen worden. Dit betreft onder meer nader onderzoek naar TVX, vervanging van metam-natrium en duurzaam telen.

Ketenregister gekoppeld aan lilies voor China

Al enkele jaren werkt de bloembollensector aan het zogenoemde Ketenregister. Dit is bedoeld om partijen bloembollen beter te kunnen volgen door de gehele keten heen: van teler tot en met de uiteindelijke koper. Tracking en tracing zijn op deze manier beter georganiseerd. Bovendien wordt het Ketenregister gekoppeld aan Client Export, een systeem waarbij de NVWA partijen vrij kan geven als deze aan alle eisen voldoen die importerende landen stellen.

De KAVB vindt het belangrijk dat de gegevens van telers op een correcte manier voor de koper beschikbaar komen. Daarbij moet de teler de mogelijkheid hebben om partijgegevens vrij te geven.

Mogelijkheden CATT bekeken

Het wegvallen van gewasbeschermingsmiddelen vraagt om nieuwe manieren om ziekten en plagen aan te pakken. Controlled Atmosphere Temperature Treatment (CATT) is zo'n nieuwe manier, waarbij een combinatie van een hoog CO₂-gehalte en een hoge temperatuur, toegediend in een afgesloten ruimte, dodelijk kan zijn voor allerlei organismen. In de teelt van aardbeien werkt CATT tegen onder meer *Pratylenchus* en *Meloidogyne*. De behandeling vindt plaats in de bewaarcel, en biedt dus ook mogelijkheden voor bloembollen. In 2014 is de KAVB erin geslaagd om voor de bestrijding van trips in hyacint en stengelaaltje in tulp en narcis mee te draaien in dit onderzoek. Als de resultaten positief zijn, wil de KAVB deze methode ook graag inzetten voor andere aandoeningen in bol- en knolgewassen.

Meer mogelijkheden door ruimere AM-regels

Bloembollentelers die hun bloembollen alleen binnen de Europese Unie afzetten of zelf gebruiken mogen vanaf 2014 hun partijen telen op alle percelen, ongeacht de AM-status ervan. Hoewel dit aaltje geen schade doet in bloembollen vallen bloembollen wel onder de licht gereguleerde gewassen. Telers waren daarom altijd verplicht om ook voor afzet bij export binnen de EU te telen op AM-vrije percelen. De KAVB heeft zich ingezet voor het aanpassen van twee Europese richtlijnen, met als resultaat dat de verplichte AM-status is vervallen. Met name zelftelende broeiers hebben hier voordeel van. Ook voor de teelt van plantgoed of meerjarige teelten biedt dit mogelijkheden. Telers die bij het planten nog niet weten waar hun opbrengst naar toe gaat adviseert de KAVB om dit te doen op percelen waarvan de AM-status wel bekend is.

Nieuwe locatie opplant lirie en Zantedeschia

De opplant van lirie- en Zantedeschiamonsters vindt vanaf 2015 plaats bij Hobaho in Lisse. Daarmee komt een einde aan een jarenlange opplant bij Proeftuin Zwaagdijk. De belangrijkste reden voor deze nieuwe locatie is de efficiëntie die hiermee wordt bereikt. Door de opplant in Lisse is het voor de KAVB gemakkelijker om meermalen per week bloemen op te halen voor registratie, waardoor sprake is van een betere werkverdeling bij het maken van kleurbeschrijvingen.

Bij lirie is sprake van een verschuiving richting virusmonsters. BQ Support heeft in overleg met de KAVB een aantal zaken aangepast om de doorstroming van de monsters te versnellen en de betrouwbaarheid van de toetsingen te vergroten. Zo kan er worden gekozen uit vier pakketten en is de streekproefgrootte verdubbeld. Deze aanpassingen hebben geleid tot een prijsverlaging. Op de Proef- en Monstertuin aan de Zwartelaan in Lisse zijn ongeveer driehonderd monsters tulp opgeplant; dit is vrijwel evenveel als vorig jaar. De referentiecollectie telt ongeveer 3.000 verschillende tulpencultivars en zal in 2015 weer worden teruggebracht tot 2.500 cultivars.

Inzet stengelaaltje op veel fronten

Voorjaar 2014 kregen relatief veel ondernemers te maken met een aantasting door stengelaaltje. Omdat er voor dit quarantaineorganisme geen collectieve vergoedingsregeling meer is, is de financiële schade voor getroffen ondernemers groot. Najaar 2013 introduceerde de KAVB daarom voor leden de mogelijkheid om zich te verzekeren. Die telers die hieraan meededen en schade hadden, konden van de verzekering gebruik maken. Ook voor narcis is in 2013 een stengelaaltjesfonds ingericht.

De KAVB heeft in 2014 op veel fronten gewerkt aan mogelijkheden om de kans op schade door stengelaaltjes te beperken. Naast de inzet op het CATT-onderzoek drong de KAVB er bij de NVWA op aan om het koken van besmette partijen tulpen mogelijk te maken. De NVWA stemde hierin toe, zij het met een flink aantal voorwaarden. Ook bood de KAVB leden de mogelijkheden om met korting bij AgroXpertus BLGG preventief te laten bemonsteren. Hier is op grote schaal gebruik van gemaakt.

De drie samenwerkende kringen in de provincie Noord-Holland zijn gestart met een projectgroep die zich richt op de techniek van het koken van tulpen. Daarbij is gestart met enkele meest voor de hand liggende aspecten, zoals het ijken van thermometers. Omdat er veel zorgen zijn over de aanpak van stengelaaltjes heeft de KAVB een Actieplan Stengelaaltjes opgesteld. Hierbij zijn alle relevante productgroepen betrokken. Gewerkt aan een robuust en eenduidig pakket maatregelen.

Edibulb opgeschoond

Het handelsinformatiesysteem Edibulb is essentieel voor de digitale transacties van bloembollen. Het systeem bevat vooral cultivarnamen en condities. De KAVB is als registratieautoriteit verantwoordelijk voor de juiste cultivarnamen in Edibulb. Jaarlijks beoordelen de KAVB-taxonomen vele honderden verzoeken van nieuwe namen voor opname in Edibulb. Dit betreft bijvoorbeeld nieuwe cultivars die al op de zogenoemde Japanlijst staan terwijl ze nog niet officieel zijn geregistreerd. In 2014 is de BKD ook overgestapt op Edibulb. Dit heeft geleid tot onder meer veel overleg over de juiste aanduidingen binnen het gewas knolbegonia. De KAVB heeft hiervoor met ondernemers overlegd, en gebruik gemaakt van de eigen bibliotheek. Naast het beoordelen van nieuwe namen investeert de KAVB ook veel tijd in het opschonen van het systeem.

Tijdwinst voor teler door samenwerking CPVO

In 2013 is de basis gelegd voor een nauwe samenwerking tussen de KAVB als registratieautoriteit en het Europees kwekersrecht (CPVO). In april 2014 is een delegatie van het CPVO bij de KAVB op bezoek geweest, waarbij onder meer de proef- en monstertuin is bekeken. De delegatie was onder de indruk van de grote referentiecollectie en de zorgvuldige manier waarop de KAVB nieuwe cultivars registreert. De samenwerking met het CPVO bestaat vooral uit het controleren van naamsvoorstellen in hun register. De namen van nieuwe cultivars die ondernemers bij de KAVB willen laten registreren worden nu standaard bij CPVO ingediend. Dit voorkomt mogelijke afwijzingen als de ondernemer zijn cultivar na registratie ook wil beschermen via het Europees of Nederlands kwekersrecht. De uitleg van de regels van het CPVO leidt desalniettemin nog regelmatig tot vragen en dat kost de KAVB-taxonomen veel tijd. De collectie handelscatalogi van de KAVB-bibliotheek kan bij het oplossen van dergelijke vragen vaak van waarde zijn.

KAVB

Postbus 175
2180 AD Hillegom
Telefoon 0252 536 950

Tekst: Arie Dwarswaard
Vormgeving: Prepress BloembollenVisie
Foto's: René Faas, Arie Dwarswaard, PR
www.visionspictures.com

